

Szigorlati tételek

Magyar nyelv

1. A nyelvtudomány területei, módszerei, irányzatai. Az általános nyelvészet alapfogalmai: nyelv és beszéd, nyelv és gondolkodás, a nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a kommunikáció eszköze. A nyelvek tipológiai osztályozása. Az alkalmazott nyelvészet területei.
2. A nyelvtudomány történetének főbb állomásai. Nyelvelméletek a XIX. század végéig.
3. Modern nyelvészeti törekvések a XX. században.
4. A nyelvrokonság kérdései. A magyar nyelv rokonítása. A magyar nyelv történetének főbb korszakai. Legkorábbi nyelvemlékeink.
5. Hangtani alapfogalmak: fonetika, fonológia, fonéma, beszédhang. A magyar nyelv hangrendszere. A beszédhangok kapcsolódása, egymásra hatása, szupraszegmentális tényezők, kiejtési norma.
6. A magyar nyelv szófaji rendszere, a szófajok besorolásának kérdései, speciális esetei.
7. Az igék és a névszók jelentése, alaki tulajdonságai, mondatbeli szerepe.
8. Az igenevek, a határozószók és a mondatszók jellemzése.
9. A morfológia helye a nyelvleírásban; irányzatai, módszerei. A morféma fogalma, fajtái. Az ige- és névszótövek típusai.
10. Az igék és a névszók jelezése és ragozása. A határozószók személyragjai. A szóalkotás módjai, a szóösszetételek fajtái.
11. A szókészlet tagolódása, a rétegnyelvek és a rétegek közötti mozgás. A frazeológia. Szótárak és kézikönyvek a magyar nyelv szókészletének tanulmányozásához.
12. Jelentéstani alapfogalmak. A jelentés a nyelv teljes rendszerében. A jelentésfajták.
13. Az egyszerű mondat fogalma, szerkezeti osztályozása. Az állító és a tagadó mondat grammatikai jellemzői. A modalitás kifejezőeszközei. A szószerkezetek és a mondat viszonya. A szószerkezetek fajtái, alaki kérdései. A szószerkezetcsoportok.
14. Az egyszerű mondat részei. Az alany és az állítmány fajtái, egyeztetésük szabályai. A tárgy, a határozók és a jelzők fajtái.
15. Az összetett mondat fogalma, fajtái. Átmenet az egyszerű és az összetett mondatok között. A mellérendelő összetett mondatok fajtái.
16. Az alárendelő összetett mondatok fajtái, elemzésük szabályai. A sajátos jelentéstartalmú összetett mondatok.
17. A szövegtan tudományának történeti előzményei. A szöveg fogalma, a szövegség kritériumai. Szövegfajták. Szövegösszefüggés. Az utalás szerepe, fajtái.
18. A szöveg szerkezete. Szöveggrammatikai eszközök.
19. A szöveg jelentése. A szövegkohézió fajtái és eszközei.
20. A szövegpragmatika alapjai. A szövegértés nyelvi és nem nyelvi tényezői.
21. Szövegalkotás, szövegbefogadás.
22. A névtani kutatások története, területei. Név fajták, vizsgálati szempontok.
23. Nyelvjárási alapfogalmak. A magyar nyelvjárások jellemzői.